

Η αρχή μιας νέας αρχής;

Πηγή:	ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	Σελ.:	8	Ημερομηνία έκδοσης:	19-01-2020
Επιφάνεια:	545.84 cm ²	Αρθρογράφος:		Κυκλοφορία:	14860
Θέματα:	IOBE				

Η αρχή μιας νέας αρχής;

Των ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ* και ΑΜΕΝΤΕΟ ΟΝΤΟΝΙ**

Το σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό ιδρυμάτων, γενικά εύκολη πρόσβαση φοιτητών σε κάποιο από αυτά (αλλά δύσκολη σε σχολές υψηλότερης ζήτησης) και υψηλό κόστος λειτουργίας, ιδίως εάν συνυπολογιστούν οι ιδιωτικές δαπάνες πριν και κατά τη διάρκεια των σπουδών. Τα ελληνικά Ιδρύματα διαλιθαίνονται ως επί το πλείστον προς χαμηλότερα επίπεδα ποιότητας, ενώ η μείωση της χρηματοδότησης κατά την κρίση δεν αντιμετωπίστηκε με βελτίωση απεικονιστικής και νέο προσανατολισμό. Σε μια περίοδο μεταγιστευτικών παγκόσμιων αλλαγών σε σπουδές, μεθόδους έρευνας και εξέλιξη των επιστημονικών τομέων, τα παραδείγματα καινοτομίας και σημαντικών επιτευγμάτων, απεικονικών ή ομαδικών, σπάνια.

Ομως, ευμενικά και ανάπτυξη δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς υποστήριξη από γνώση και διασύνδεση με τις τεχνολογικές και διεθνείς εξελίξεις, και η ανώτατη εκπαίδευση πρέπει να εκσυγχρονιστεί, ώστε να παίξει τον κρίσιμο ρόλο που της αναλογεί.

Ο προσανατολισμός της ανώτατης εκπαίδευσης διαμορφώθηκε σταδιακά και από χαρακτηριστικά της οικονομίας, πολλά από τα οποία οδήγησαν στην κρίση. Πολύ μεγάλο ποσοστό των αποφοίτων προσανατολίζεται σε απασχόληση στην ίδια την εκπαίδευση ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Για πολλούς αποφοίτους, οι γνώσεις και δεξιότητες έχουν μικρότερη σημασία από τα επαγγελματικά δικαιώματα και την τυπική αναγνώριση. Τα προγράμματα σπάνια προσελκύουν αλλοδαπούς φοιτητές ή διασυνδέονται με την παραγωγή. Συνολικά, η ανώτατη εκπαίδευση της χώρας λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό ως ένα κλειστό σύστημα μέσα σε μια κλειστή οικονομία.

Οι αλλαγές που προτείνονται μελώνουν την άσφρακτη κεντρική εποπτεία και διευκολύνουν τα ιδρύματα να αναπτυχθούν. Ομως, το πλέγμα της ενίσχυσης της αυτονομίας, με παράλληλη βελτίωση του συστήματος εποπτείας και αξιολόγησης, απαιτεί και τη θεσμοθέτηση σύγχρονων μορφών διακυβέρνησης των ίδιων των ιδρυμάτων. Αν διατηρηθεί το σημερινό καθεστώς στην εσωτερική λειτουργία τους δεν θα μπορούν να ανταποκριθούν στην πρόκληση της βελτίωσής τους. Το νέο πλαίσιο πρέπει να απελευθερώσει κίνητρα και ετακίες μεσοπρόθεσμα σχεδιασμού και να δημιουργήσει θεσμικά αντίβαρα, εσωτερικά και εξωτερικά. Ειδικά, πέρα από τις αρμοδιότητες όσων θα γίνουν στο κάθε ίδρυμα εκτελεστικά, οι οποίες άλλωστε θα είναι σημαντικότερες από σήμερα για να ανταποκριθούν και στις απαιτήσεις της αξιολόγησης, θα πρέπει να υπάρξει ένα ισχυρό όργανο με απολύτως διακριτό ρόλο στη χάραξη μεσοπρόθεσμων στρατηγικών.

Το νομοσχέδιο που εισήχθηται αυτές τις μέρες το υπουργείο Παιδείας αποτελεί μια καλή αρχή στη σωστή κατεύθυνση. Η ουσία του είναι η μεταφορά σημαντικών αρμοδιοτήτων από το ίδιο το υπουργείο στην Ανεξάρτητη Αρχή για την ανώτατη εκπαίδευση που θα συντονίζει τον συνολικό σχεδιασμό, θα αναγνωρίζει πως

διαφοροποιήσει ανάμεσα στα ιδρύματα είναι εύλογες και συχνά επιθυμητές και θα τα κερδοσκοπεί στη βελτίωση της επίδοσής τους, ανταμειβοντάς τα γι' αυτήν. Ταυτόχρονα, αίρεται μια σειρά από υπερβολικούς γραφειοκρατικούς περιορισμούς που έχουν επιβληθεί στα ιδρύματα και ιδίως στους ερευνητικούς τους βραχίονες.

Οι αλλαγές που προτείνονται μελώνουν την άσφρακτη κεντρική εποπτεία και διευκολύνουν τα ιδρύματα να αναπτυχθούν. Ομως, το πλέγμα της ενίσχυσης της αυτονομίας, με παράλληλη βελτίωση του συστήματος εποπτείας και αξιολόγησης, απαιτεί και τη θεσμοθέτηση σύγχρονων μορφών διακυβέρνησης των ίδιων των ιδρυμάτων. Αν διατηρηθεί το σημερινό καθεστώς στην εσωτερική λειτουργία τους δεν θα μπορούν να ανταποκριθούν στην πρόκληση της βελτίωσής τους. Το νέο πλαίσιο πρέπει να απελευθερώσει κίνητρα και ετακίες μεσοπρόθεσμα σχεδιασμού και να δημιουργήσει θεσμικά αντίβαρα, εσωτερικά και εξωτερικά. Ειδικά, πέρα από τις αρμοδιότητες όσων θα γίνουν στο κάθε ίδρυμα εκτελεστικά, οι οποίες άλλωστε θα είναι σημαντικότερες από σήμερα για να ανταποκριθούν και στις απαιτήσεις της αξιολόγησης, θα πρέπει να υπάρξει ένα ισχυρό όργανο με απολύτως διακριτό ρόλο στη χάραξη μεσοπρόθεσμων στρατηγικών.

Η επανεπιλογή του θεσμού του Συμβουλίου Ιδρυμάτων με ουσιαστικό εποπτικό και στρατηγικό ρόλο θα διευκολύνει την ανάπτυξη των πανεπιστημίων.

* Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.
 ** Ο κ. Αμεντέο Οντόνι είναι ομότιμος καθηγητής, έδρα T. Wilson, του MIT και πρώην πρόεδρος του Συμβουλίου Ιδρυμάτων στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.